

Nuorisopsykiatriseen erikoissairaanhoidon lähettäminen

Laatija(t): Kinnunen Siru, Kekkonen Virve

Vastuuhlö: Laukkanen Eila

Hyväksyjä: Viinamäki Heimo

Kuvaus: Lähettäminen nuorisopsykiatriseen erikoissairaanhoidon ja lääkärin lähetteen sisältö

1 AVOHOITO**KYS/Nuorisopsykiatrian avohoitoon hakeudutaan lääkärin läheteellä.****Ennen lähetteen laatimista on mahdollista ottaa yhteyttä nuorisopsykiatrian poliklinikan konsultoivaan sairaanhoitajaan p. 044 717 5431 (vain viranomaiskäyttöön).****Soittoaika maanantaista torstaihin klo 12.00–14.00 ja perjantaisin 11.00–13.00.****Kiireellisissä tapauksissa yhteydenotto varmistaa hoitoon ohjautumisen.**

Avohoitoon lähetettävän nuoren tulee olla 14–19-vuotias. Läheteessä kuvataan, mitä ennen lähetteen laatimista on jo tehty ja mitkä tahot ovat osallistuneet tehtyihin selvittelyihin ja interventioihin. Tutkimuksen yhteydessä hyödynnetään jo olemassa olevaa verkostoa ja kertynyttä tietoa (kts. lääkärin lähetteen sisältö).

Erikoissairaanhoidon tarpeen arvioinnissa sovelletaan kansallista ohjeistusta: Yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet 2010 (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3520-4>).

Lähete erikoissairaanhoidon on siis syytä tehdä, mikäli nuoren oireilu on vakava-asteista, toimintakykyä heikentävää, pitkittynyttä ja nuori reagoi huonosti jo toteutettuihin hoitotoimenpiteisiin ja/tai on diagnostista epäselvyyttä.

Erityisesti seuraavissa tapauksissa suositellaan ensisijaisesti lähetettä erikoissairaanhoidon:

1. vakavat masennustilat, vakava itsetuhoisuuden uhka, toistuvat itsetuhoiset teot tai jatkuva vakava-asteinen viiltely ([Yläkouluikäisten nuorten mielenterveyden edistäminen Kuopiossa – hoitopolku masentuneen mielialan yhteydessä](#))
2. vaikeat toimintakykyä lamaavat ahdistuneisuushäiriöt kuten massiiviset/vaikeat pakkoajatukset ja –oireet, pitkittynyt koulupelko, vaikeat muut pelot, invalidisoiva sosiaalinen fobia.
3. vakavat pitkittyneet traumareaktiot, esim. seksuaalisen hyväksikäytön, raiskauksen, pahoinpitelyn tai äkillisten menetysten vuoksi
4. vaikeat ja/tai pitkittyneet syömishäiriöt
5. pitkäkestoinen, vakava käytöshäiriö-oireilu
6. psykoosiepäilyt ja psykoottiset nuoret

7. psyykkisesti vaikeasti oireilevat päihde- ja muut riippuvuusongelmaiset
8. somaattisten pitkäaikaissairauksien hoitoon liittyvien psyykkisten ongelmien konsultaatio ja hoito/hoitoonohjaus
9. neuropsykiatrisissa häiriöissä esim. Asperger, Tourette, ADHD syndroomiin tai neurologisiin kehityshäiriöihin liittyvät komorbidit psykiatriset häiriöt
10. nuoren seksuaalisen identiteetin tai käyttäytymisen (muuta vahingoittava tai loukkaava toiminta) vakavat pulmat (mm. alustava arvio transseksuaalisuuden osalta)

Hoidon tarpeen arvio alkaa nuorisopsykiatrian poliklinikalla lähetteen arvioinnista. Hyväksytyn lähetteen perusteella tehdään alustava tutkimussuunnitelma. Tutkimukseen pääsystä ja odotusajasta ilmoitetaan nuorelle ja vanhemmille sekä pääsyn viivästyessä lähettävälle taholle. Lähettävä taho huolehtii odotusaikana tarvittavasta hoidosta.

Poliklinikan moniammatillisessa tiimissä tehtyjen tutkimusten perusteella arvioidaan yksilöllinen hoidon tarve ja ohjataan nuori tarpeenmukaiseen jatkohoitoon. Tarpeen vaatiessa nuoren tilanne voidaan arvioida yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa myös nuoren kotona, koulussa tai lastensuojelun yksikössä (avohoidon jalkautuva työ).

2 OSASTOHOITO

Julkulan sairaalassa toimii kaksi ympärivuorokautista suljettua osastoa: akuuttiosasto 2740 ja tutkimus- ja hoito-osasto 2704. Kesäsulkuajen aikana, noin 8 viikon ajan, toiminnassa on vain yksi osasto.

Virka-aikaan arkipäivinä läpi vuoden osastoilla on varattuna ns. arvioaika, jolloin osastojen omat lääkärit työryhmineen ottavat potilaan vastaan. On toivottavaa, että nuoret saapuisivat osastojaksolle tämän ajan kautta. Ajan voi etukäteen varata akuuttiosaston henkilökunnalta puh. 017 17 5332. Arvioajalla voidaan saada nopeasti arvio nuoren tilanteesta ja tarvittaessa järjestetään jatkot avohoitoon ja vältettyä jopa kokonaan osastojakso.

Lähetettävien nuorten tulee olla 14–17 vuoden ikäisiä.

Päivystyksellisen/kiireellisen osastohoidon indikaatioita ovat:

1. itsetuhoisuus eri syistä johtuen
2. aggressiivisuus liittyen mielenterveydenhäiriöön
3. akuutit, hallitsemattomat psykoosit, maniat
4. vaikeaoireinen syömishäiriö; HUOM: Somaattinen tilannearvio ja labrat on oltava tarkistettuna/arvioituna ennen lähettämistä.

Päivystyksenä voidaan lähettää vapaaehtoisläheteellä (B1) tai tahdosta riippumattomalla läheteellä (M1). **Lähettämistä on soitettava akuuttiosaston henkilökunnalle puh. 017 17 5332, joka voi**

kääntää puhelun virka-aikana osaston lääkäreille ja virka-ajan ulkopuolella Julkulan sairaalan päivystävälle psykiatrian lääkärille tai Julkulan sairaalan päivystävälle sairaanhoitajalle.

Lähtettämisestä osastolle on aina keskusteltava vanhempien tai huoltajien kanssa. Osastolle tulevalle nuorella tulisi olla saattaja mukana, vaikka tämä tulisi keskellä yötä ammatillisesta sosiaalihuollon piiriin kuuluvasta perhekodista. Lähtettämisilannetta edeltävästi on usein tapahtumia, joiden tiimoilta kannattaa muistaa myös lastensuojeluilmoitusvelvollisuus.

Lähtettämiseen liittyen on tehty paikkakuntaakohtaisia tarkennuksia KYSin nuorisopsykiatrian oman poliklinikan, Mikkelin, Savonlinnan, Jyväskylän ja Pohjois-Karjalan keskussairaalan alueisiin kuuluvien kuntien kanssa.

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPIIIRIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Kotkankallionkatu 14
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

LÄÄKÄRIN LÄHETTEEN SISÄLTÖ

Lähettäjä

- lähettäjän nimi, organisaatio, osoite- ja yhteystiedot, yhteys henkilön nimi
- miten erityisesti alaikäisten vanhempia ja/tai huoltajia on informoitu lähetteestä

Henkilötiedot ja perhetiedot

- nimi, henkilötiedot, yhteystiedot, osoite, puhelinnumero (päivitetty!)
- oppilaitos ja luokka-aste
- vanhempien/huoltajien nimet ja yhteystiedot, huoltajuus
- perheen koostumus, perhetilanteen kuvaus, nuoren asumisjärjestelyt
- perheenjäsenillä olevat mahdolliset mielenterveyshäiriöt ja sairaudet
- kontaktit lastensuojeluun, yhteys henkilöt ja yhteystiedot (lähettävän tahon on tehtävä ilmoitus lastensuojelua tarvitsevista nuorista ja tehty ilmoitus on mainittava lähetteessä)

Lähtämisen syy

- kysymyksen asettelu, pyyntö (konsultaatio, tutkimus, hoito)
- työdiagnoosi, lähettäjän kiireellisyysarvio

Psyykinen häiriö, oireet ja toimintakyky

- ajankohtaiset ongelmat ja/tai oireet, alkuperä, kesto (myös aikaisemmat)
- ongelmien aiheuttamat haitat nuorelle, muille henkilöille tai ympäristölle
- selviytyminen koulussa (koulumenestys, tukitoimet, poissaolot)
- itsestä huolehtiminen, vuorokausirytmäisyys
- suhde vanhempiin ja sisaruksiin, vuorovaikutus, alustava arvio vanhemmuudesta
- ystävyys- ja seurustelusuhteet, harrastukset
- suhtautuminen päihteisiin, päihteiden käyttö
- statuskuvaus

Aikaisemmat tutkimukset tai hoidot ja niiden tulokset (tarvittaessa mielellään liitteenä)

- selvitys perusterveydenhuollon ja/tai muun tahon (perheneuvola, koulu, lastensuojelu) tekemistä interventioista ja tutkimuksista – lausunnot liitteeksi
- aiemmat psyykkiset oireet, niiden hoito, tehdyt psykologiset ym. tutkimukset
- ajankohtainen somaattinen status, sairaudet, lääkitykset, laboratoriotutkimukset, päihdearvion tulos
- syömishäiriöisillä pulssi ja verenpaine, pituus, paino ja kasvukäyrä ja lämpöraja
- depressioepäilyissä suositeltavaa katsoa perusverenkuva sekä kilpirauhasarvot ennen lähettämistä (vastaukset lähetteen mukaan)